

Att publicera på Internet

Radio- och TV-verket är en myndighet inom medieområdet. Verket ger tillstånd för närradio- och lokalradiosändningar samt förordnar lokala kabelsändarföretag. När det gäller tillstånd för digital marksänd TV lämnar verket förslag till regeringen om hur tillstånden ska fördelas. Radio- och TV-verket följer också medieutvecklingen genom att publicera böcker, rapporter samt informera om den svenska mediesituationen på webbplatsen.

Radio- och TV-verket registrerar alla som bedriver sändningsverksamhet enligt radio- och TV-lagen samt vilken beteckning dessa använder för sina sändningar. Verket har också till uppgift att registrera utgivare för närradio-, lokalradio-, kabelsändningar och tillfälliga sändningar samt utgivare för databaser. Vidare handlägger Radio- och TV-verket ärenden om avgifter för lokalradio och reklamfinansierad marksänd TV. För webbsidor m.m. utfärdar verket utgivningsbevis.

Radio- och TV-verket december 2004

ISBN 91-85229-07-5

Grafisk form: Susan Berg

Projektgrupp: Martin Brinnen, Ulrika Köling

Illustration: Jonas Andersson

Tryck: Blomberg & Janson offsettryck AB, Bromma 2004

Distribution: Radio- och TV-verket, Box 123, 136 22 Haninge

tfn: 08 - 606 90 80

fax: 08 - 741 08 70

e-post: rtw@rtw.se

webbplats: www.rtw.se

Innehåll

INLEDNING	7
<i>Mer information</i>	7
<i>Vad innebär grundlagsskyddet</i>	7
<i>Hur får man grundlagsskydd?</i>	7
DATABASER – WEBBPLATSER M.M.	11
Vad är en databas?	11
Utgivningsbevis eller databasanmälan?	11
<i>Utgivningsbevis för databas</i>	11
Vem kan få utgivningsbevis?	11
Hur söker man utgivningsbevis?	12
Förutsättningar	12
Avgiften	14
Hur länge gäller ett utgivningsbevis?	14
Utgivningsbevis kan återkallas	15
<i>Databasanmälan</i>	15
Vad är ett massmedieföretag?	15
Förutsättningar	16
Anmälan	16
Hur anmäler man databasen?	16
<i>Skyldigheter - databaser</i>	17
<i>Diskussionsforum, gästbok, webbchat m.m.</i>	18

WEBBSÄNDNINGAR	21
<i>Webbradio och webb-TV</i>	21
Vad menas med webbradio och webb-TV?	21
Anmälan	21
<i>E-post-tidning m.m.</i>	22
Vad menas med e-post-tidning?	22
Anmälan	22
<i>Skyldigheter - webbsändningar</i>	22
UTGIVARE	25
Vem utser utgivare?	25
Vem kan vara utgivare?	25
Ställföreträdande utgivare	25
Hur upphör utgivarens uppdrag?	26
Hur görs anmälan?	26
ANSVAR	29
Utgivarens ansvar	29
Ansvar för den som driver verksamheten	29
Justitiekanslern	30
För den som känner sig kränkt på nätet	30
PERSONUPPGIFTER	33
UPPHOVSRÄTT	35
Texter	35
Musik	35
LAGAR	37

INLEDNING

I detta häfte ges information om grundlagsskyddet för yttrandefrihet vid publicering på Internet. Det handlar om vad grundlagsskyddet innebär, vilka former av publicering som det omfattar och vad som krävs för att få sådant skydd.

Mer information

Mer information kan du hitta på Radio- och TV-verkets webbplats www.rtvv.se. Du kan också ställa frågor via e-post rtvv@rtvv.se och på telefon 08-606 90 80.

Vad innebär grundlagsskyddet?

Att en publicering på nätet har grundlagsskydd innebär att den omfattas av reglerna i yttrandefrihetsgrundlagen. Yttrandefrihetsgrundlagen skyddar yttrandefriheten i vissa former av massmedier som t.ex. TV, radio, videokassetter, cd-skivor och databaser. Även vissa former av publiceringar på webben såsom webbplatser, webb-TV, webbradio och e-post-tidningar omfattas av lagen.

Grundlagsskydd innebär bl.a.

- att myndigheter inte får förhandsgranska eller försvåra publiceringen (censurförbud),
- att särskilda ansvarsregler gäller för yttrandefrihetsbrott som begås genom publiceringen,
- att det är endast en person, vanligtvis utgivaren, som ansvarar för det som publiceras,
- att meddelare har rätt att vara anonyma, myndigheter inte får efterforska deras namn samt att personer som är verksamma på redaktionen inte får avslöja meddelarens identitet.

Hur får man grundlagsskydd?

Grundlagsskyddet på webben kan fås antingen automatiskt eller i vissa fall genom att söka utgivningsbevis hos Radio- och TV-verket.

Två olika former av publicering på webben kan omfattas av grundlagsskyddet, dels databaser (webbplatser) dels webbsändningar (webbradio, webb-TV och e-post-tidningar). Förutsättningarna för grund-

lagsskyddet skiljer sig något mellan dessa olika publiceringsformer. Tabellen ger en översikt.

Tjänster	Behöver göra	Läs mer
Databaser för... webbplatser on-demand push-tjänster	Massmedieföretag: ska anmäla utgivare och namn (Databasanmälan)	s.15
	Övriga: kan ansöka om utgivningsbevis	s. 11
Webb-TV Webb-radio E-posttidningar	Anmäla utgivare (Anmälan om webbsändning)	s. 21

Ansökan om utgivningsbevis, databasanmälan och anmälan av utgivare görs hos Radio- och TV-verket. Ansökan och anmälan görs enklast på blanketter som kan beställas från verket eller laddas ner från verkets webbplats www.rtvv.se. Blanketterna innehåller anvisningar för hur de ska fyllas i och information om vilka handlingar som skickas in med ansökan och anmälan.

RADIO- OCH TV-VERKET

Box 123

136 22 Haninge

Tfn. 08-606 90 80

Fax. 08-741 08 70

rtvv@rtvv.se

www.rtvv.se

Foto: Pixelfactory/Photick

DATABASER – WEBBPLATSER M.M.

Vad är en databas?

Webbplatser kan omfattas av grundlagsskyddet i yttrandefrihetsgrundlagen, närmare bestämt av den s.k. databasregeln (1 kap. 9 §). Databas är det begrepp som används i grundlagen men det är inte det tekniska begreppet databas som avses. Databas enligt yttrandefrihetsgrundlagen syftar på en sammanhållen produkt som publiceras på t.ex. en webbsida eller webbplats.

Utgivningsbevis eller databasanmälan?

I yttrandefrihetsgrundlagen görs en uppdelning mellan databaser som tillhandahålls av någon som också driver annan grundlagsskyddad verksamhet (massmedieföretag) och databaser som tillhandahålls av någon som *inte* driver någon annan grundlagsskyddad verksamhet.

För massmedieföretag gäller ett automatiskt grundlagsskydd och en skyldighet att anmäla utgivare och namn på databasen (databasanmälan se s. 15) medan övriga kan få grundlagsskydd genom att söka utgivningsbevis.

Utgivningsbevis för databas

Utgivningsbevis kan utfärdas för databaser som uppfyller de formella kraven som framgår av yttrandefrihetsgrundlagen. Vad som publiceras, i vilket syfte publiceringen sker och vem som publicerar har ingen betydelse för bedömningen om utgivningsbevis kan utfärdas.

Vem kan få utgivningsbevis?

Privatpersoner, företag, organisationer och myndigheter kan söka och få utgivningsbevis. Även utländska medborgare och företag kan få utgivningsbevis.

Massmedieföretag, som kan ha grundlagsskydd för sin webbplats enligt de särskilda reglerna som gäller massmedieföretag (se databasanmälan), kan också söka utgivningsbevis för samma webbplats. Fördelen med utgivningsbevis jämfört med databasanmälan är att man med detta bevis får ett myndighetsbeslut på att grundlagen gäller för webbplatsen.

Hur söker man utgivningsbevis?

Ansökan om utgivningsbevis kan göras hos Radio- och TV-verket. Använd blanketten *Ansökan om utgivningsbevis för databas* som kan beställas från verket eller hämtas på webbplatsen www.rtvv.se.

Förutsättningar

Utgivningsbevis kan endast utfärdas om databasen	
1.	tillhandahålls på särskild begäran,
2.	är väl avgränsad och framstår som <i>en</i> databas,
3.	inte kan ändras av någon annan än den som driver verksamheten,
4.	tillhandahålls allmänheten,
5.	har anknytning till Sverige,
6.	har en behörig utgivare utsedd,
7.	har ett namn som innehåller domännamn som inte är förväxlingsbart med namn på annan databas.

Ansökningsavgiften ska dessutom ha inbetalats för att ansökan ska behandlas.

Nedan följer närmare förklaringar av vad menas med dessa förutsättningar.

1. Databasen ska tillhandahållas på särskild begäran

Utgivningsbevis kan utfärdas för databaser där innehållet tillhandahålls via elektromagnetiska vågor

a) direkt på särskild begäran, dvs. informationen överförs direkt då användaren klickar på en länk på en webbsida eller på annat sätt gör ett urval av information i en databas eller

b) indirekt på särskild begäran, dvs. den information som användaren efterfrågar i databasen överförs till användaren i form av tryckt bok, cd-skiva eller annan teknisk upptagning som framställs särskilt på användarens begäran och skickas till beställaren (s.k. beställtjänst eller on-demand-tjänst).

Dessutom kan utgivningsbevis utfärdas för databaser där innehållet i en sådan databas som beskrivs i punkterna a eller b tillhandahålls efter beställning i förväg genom t.ex. regelbundna utskick av e-post-meddelanden med skräddarsytt innehåll efter beställarens önskemål för t.ex. nyhetsbevakning (s.k. push-tjänster).

2. Databasen ska vara väl avgränsad och framstå som en databas

Databasen ska framstå för användaren som en sammanhållen produkt, vilket betyder att samtliga sidor har en gemensam layout

såsom t.ex. enhetliga sidhuvud, sidfötter och menyer. Att databasens namn syns på samtliga webbsidor som ingår i databasen har en sammanhållande effekt. Observera att domännamnet är inte ensamt avgörande för databasens avgränsning men kan ha betydelse.

Om det finns några delar som inte kan omfattas av grundlagsskyddet ska dessa noga avgränsas från den övriga databasen, läs mer om diskussionsforum på s. 18.

3. Databasen får inte ändras av annan än den som driver verksamheten

Det får inte vara möjligt för någon annan än den som driver verksamheten att ändra innehållet på databasen. Inga former av diskussionsforum, chat-tjänster, ”tyck till” eller liknande tjänster där användarna kan lägga in meddelanden utan att dessa först granskas och godkänns av den som driver verksamheten (s.k. omodererade tjänster) får förekomma i databasen. Inte heller får innehållet i delar av databasen tillhandahållas av en extern informationsleverantör, t.ex. nyhetstelegram från en nyhetsbyrå som publiceras direkt på en webbplats. Det finns ändå vissa möjligheter att kombinera en grundlagsskyddad databas med omodererade tjänster men det förutsätter en tydlig avgränsning mellan databasen och den omodererade tjänsten. Läs mer om diskussionsforum på s. 18.

Det är inget hinder mot utfärdandet av utgivningsbevis om databasen innehåller s.k. modererade tjänster där varje inskickat meddelande granskas och godkänns manuellt innan det publiceras.

Anledningen till att databasen inte får innehålla något som någon annan än den som driver verksamheten har lagt in är utgivaren ska kunna stoppa sådant som han eller hon inte vill ta ansvar för. Om användarna kan lägga in meddelanden direkt i t.ex. ett diskussionsforum har utgivaren inte den möjligheten.

4. Databasen ska tillhandahållas allmänheten

Databasen ska tillhandahållas allmänheten vilket betyder att den ska vara tillgänglig i princip för vem som helst som önskar ta del av innehållet.

Med allmänheten avses en vid och/eller öppen krets av mottagare som inte är bestämd i förväg. Allmänheten kan alltså utgöras av en relativt sluten grupp om den är tillräckligt stor. På samma sätt kan en liten mottagarkrets utgöra allmänheten om den är helt öppen för ytterligare mottagare.

Om det krävs abonnemang, registrering eller liknande innebär inte detta i sig att databasen inte tillhandahålls allmänheten förutsatt att allmänheten kan få tillgång till den genom att teckna abonnemang, registrera sig.

5. Databasen ska ha anknytning till Sverige

Utgivningsbevis kan endast utfärdas för databaser varifrån ”överföringarna utgår från Sverige” vilket betyder att databasen ska ha anknytning till Sverige. Anknytningen är beroende av flera faktorer men den viktigaste är att redaktionen eller motsvarande finns i Sverige. Att databasen är lagrad på en server utanför Sverige har mindre betydelse.

6. Behörig utgivare ska vara utsedd

Den som driver verksamheten måste ha utsett en utgivare som uppfyller behörighetskraven för utgivare. Det betyder att utgivaren

- inte får vara satt i konkurs eller under förvaltare,
- ska vara myndig och
- är bosatt i Sverige.

Utgivaren måste också ha åtagit sig uppdraget. Läs mer om utgivare på s. 25.

7. Databasen ska ha ett namn som innehåller domännamn eller liknande adress och inte är förväxlingsbart

För att utgivningsbevis ska kunna utfärdas krävs att sökande har angivit ett namn på databasen som innehåller domännamn eller liknande adress. Namnet får inte vara sådant att det finns risk för att det lätt kan förväxlas med namnet på en tidigare registrerad databas.

Observera att utgivningsbeviset inte ger något heltäckande namnskydd för databasens namn. Ett utgivningsbevis hindrar bara någon annan från att söka utgivningsbevis med ett förväxlingsbart namn. Massmediaföretag kan fortfarande göra en databasansmälan för en databas med samma eller förväxlingsbart namn.

Avgiften

Ansökningsavgiften, som i dag är 2000 kr, måste vara inbetalad för att verket ska behandla ansökan. Om ansökan avslås och utgivningsbevis inte beviljas betalas inte avgiften tillbaka. Radio- och TV-verket avslår dock inte ansökningar utan att först kontaktat sökande för att diskutera nödvändiga ändringar av ansökan och webbplatsen.

Ansökningsavgift (2000 kr) tas även ut för ändring av databasens namn, tekniska förutsättningar och ort från vilken överföringar utgår.

Hur länge gäller ett utgivningsbevis?

Utgivningsbevisen gäller i tio år. Efter den perioden kan man ansöka om förnyelse av beviset. För sådan ansökan om förnyelse tas ny ansökningsavgift ut.

Utgivningsbevis kan återkallas

Utgivningsbeviset kan återkallas av Radio- och TV-verket. Återkallelse kan ske om webbplatsen inte längre uppfyller de förutsättningar som gäller för utfärdandet av utgivningsbevis (se s. 12). Om utgivningsbevis har utfärdats för en databas med ett förväxlingsbart namn kan utgivningsbeviset återkallas senast sex månader efter utfärdandet.

Dessutom kan utgivningsbeviset återkallas om

- webbplatsen inte har publicerats efter sex månader från utfärdandet av utgivningsbeviset eller
- den som driver verksamheten meddelar att verksamheten har upphört.

Databasanmälan

För databaser som tillhandahålls av någon som också driver annan grundlagsskyddad verksamhet gäller grundlagsskyddet automatiskt, dvs. det krävs ingen ansökan av utgivningsbevis. Annan grundlagsskyddad verksamhet kan vara t.ex. sändning av

radioprogram eller utgivning av periodisk tidning. Namnet och utgivaren för sådana databaser ska anmälas till Radio- och TV-verket.

De som omfattas av regeln kallas här för massmedieföretag, men behöver inte alltid vara företag utan kan vara föreningar, privatpersoner m.m.

Vad är ett massmedieföretag?

De som omfattas av det automatiska grundlagsskyddet enligt databasregeln kan delas upp i tre kategorier, nämligen:

- Tidningsredaktioner, redaktioner för TV- och radioprogram dvs. ”redaktion för tryckt periodisk skrift eller radioprogram” En tryckt periodisk skrift är en skrift som utkommer med minst fyra nummer per år och som har ett utgivningsbevis från Patent- och registreringsverket.
- Bok- och musikförlag, tryckerier m.fl. dvs. ”företag för yrkesmässig framställning av tryckta eller därmed enligt tryckfrihetsförordningen jämställda skrifter eller av tekniska upptagningar” Med tekniska upptagningar menas CD- och DVD-skivor, VHS-band m.m.
- Nyhetsbyråer som förmedlar nyhet till andra massmedier.

Förutsättningar

Förutsättningarna för att en databas ska omfattas av det automatiska grundlagsskyddet är i stora delar desamma som för databaser med utgivningsbevis förutom att det inte ställs samma krav på anknytning till Sverige (dvs. även utländska databaser kan omfattas av databasanmälan). Inte heller ställs det något krav på att namnet på databasen inte får vara förväxlingsbart med tidigare registrerat namn.

Grundlagsskydd för s.k. massmedieföretags databaser förutsätter att databasen;	
1.	tillhandahålls på särskild begäran,
2.	är väl avgränsad och framstår som <i>en</i> databas,
3.	inte kan ändras av någon annan än den som driver verksamheten,
4.	tillhandahålls allmänheten.

På s. 12-13 förklaras p. 1-4 mer i detalj.

För sådana som ger ut en tidning med utgivningsbevis eller sänder radio eller TV förutsätter grundlagsskyddet att samma redaktion som skapar innehållet

till tidningen/radioprogram också skapar innehållet till databasen. Databasen behöver däremot inte ha samma innehåll som tidningen/radioprogrammet.

Anmälan

Den som är ett massmedieföretag och tillhandahåller en databas som uppfyller förutsättningarna är skyldig att anmäla databasens namn och utgivare till Radio- och TV-verket (databasanmälan). Namnet ska innehålla domännamn eller liknande adress.

Vid en databasanmälan gör verket ingen prövning om anmälaren är ett massmedieföretag och om den anmälda databasen uppfyller de krav som ställs i grundlagen utan registrerar bara de anmälda uppgifterna. Bedömningen om grundlagsskyddet gäller måste alltså göras av anmälaren själv.

Hur anmäler man databasen?

Databasens namn och utgivare anmäls till Radio- och TV-verket. Blanketten *Anmälan av utgivare och namn för databas utan utgivningsbevis* kan beställas från verket eller hämtas på webbplatsen www.rtvv.se.

Skyldigheter - databaser

Den som driver en grundlagsskyddad webbplats antingen med stöd av ett utgivningsbevis eller som ett s.k. massmedieföretag med automatiskt grundlagsskydd, har vissa skyldigheter. Skyldigheterna påverkar i och för sig inte grundlagsskyddet men är i de flesta fallen straffsanktionerade.

Dokumentera innehållet

Innehållet på en webbplats ska sparas i sex månader efter det att informationen togs bort från webbplatsen.

Yttrandefrihetsgrundlagen bygger på att ingripande mot eventuella yttrandefrihetsbrott endast får ske efter publiceringen. För att sådana ingripanden ska vara möjliga måste det publicerade materialet sparas så länge som brottet inte är preskriberat, dvs. sex månader. Justitiekanslern har under den tiden rätt att kräva in dokumentationen.

Huvudregeln är att varje ändring av databasen ska sparas, dvs. även om det måste göras flera gånger per dag. Informationen kan sparas digitalt eller genom utskrift i pappersform.

Utse och anmäla utgivare

Den som driver en grundlagsskyddad webbplats är skyldig att se till att det *alltid* finns en behörig utgivare för verksamheten

och att anmäla denne till Radio- och TV-verket. Det betyder alltså att om utgivaren avgår eller blir obehörig, t.ex. satt i personlig konkurs, är den som driver verksamheten skyldig att omgående utse och anmäla ny utgivare.

Ange vissa uppgifter

På webbplatsen ska vissa ursprungsuppgifter anges. Det är:

- databasens namn,
- utgivarens namn,
- ev. ställföreträdande utgivare om denne tjänstgör i stället för utgivaren och
- vem som har utsett utgivaren.

Uppgifterna ska vara lättillgängliga, tydliga och anges i anslutning till varandra.

Anmäla förändringar i verksamheten (utgivningsbevis)

Den som har utgivningsbevis för databas är skyldig att anmäla förändringar i verksamheten som kan innebära att förutsättningar för utgivningsbeviset inte längre finns (läs mer på s. 12). Skyldigheten gäller även att anmäla förändringar av databasens namn, vem som driver verksamheten och varifrån verksamheten drivs.

Diskussionsforum, gästbok, webbchat m.m.

Omodererade diskussionsforum m.m. har inte grundlagsskydd

Webbplatser som innehåller delar där innehållet kan ändras av någon annan än den som driver verksamheten omfattas inte av grundlagsskyddet. Det kan handla om tjänster som tillåter att användarna, externa informationsleverantörer eller andra kan påverka innehållet som blir direkt tillgängligt för andra användare, (s.k. omodererade tjänster). Exempel på sådana tjänster är det som vanligtvis brukar kallas för diskussionsforum, webbchat, gästböcker m.m. men även liknande tjänster med annat syfte men med samma funktion, t.ex. Köp&Sälj.

Modererade diskussionsforum m.m. kan få grundlagsskydd

Om däremot varje inlägg eller meddelande kontrolleras och godkänns innan det blir tillgängligt för andra användare (s.k. modererad tjänst) är det möjligt att utfärda utgivningsbevis. Det förutsätter alltså att kontrollen görs manuellt och före publiceringen. Ett diskussionsforum där en mode-

rator i efterhand kontrollerar och eventuellt tar bort meddelande är alltså inte tillåtet i en databas med utgivningsbevis.

Lyft ut det omodererade diskussionsforumet

Innehåller webbplatsen en sådan otillåten tjänst, diskvalificerar detta hela webbplatsen från utgivningsbevis. Det är alltså inte möjligt att få utgivningsbevis för allting utom den omodererade tjänsten. Utgivningsbevisen utfärdas för en databas, dvs. en webbplats och aldrig för delar av en databas.

Om man har en omodererad tjänst och ändå vill ha utgivningsbevis för övriga delar av webbplatsen måste den omodererade tjänsten avskiljas på ett sådant sätt att den för användaren framstår som en egen databas. Ett sådant avskiljande kan t.ex. ske genom avvikande layout och att tjänsten öppnas i ett nytt fönster i webbläsaren. Användarna av den omodererade tjänsten bör bli informerade om att de själva bär ansvaret för sina egna inlägg.

Lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor

Sådana diskussionsforum och liknande som inte har grundlagsskydd kan omfattas lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor. Med en elektronisk anslagstavla menas en tjänst som förmedlar elektroniska meddelanden, t.ex. diskussionsforum, chats men också webbhotell. Den som driver en sådan tjänst har enligt denna lag vissa skyldigheter nämligen:

Informationskyldighet; dvs. skyldighet att lämna information till var och en som ansluter sig till tjänsten om sin identitet och i vilken utsträckning inkomna meddelanden blir tillgängliga för andra användare.

Uppsiktskyldighet; skyldighet att hålla sådan uppsikt över tjänsten som skäligen kan krävas med hänsyn till omfattningen och inriktningen av verksamheten.

Skyldighet att hindra spridning av brottsliga meddelanden; dvs. skyldighet att ta bort meddelande från forumet eller på annat sätt förhindra vidare spridning av meddelande om dess innehåll uppenbarligen är sådant som avses med uppvigling, hets mot folkgrupp, barnpornografibrott, olaga våldsskildring eller om det är uppenbart att användaren har gjort intrång i upphovsrätt.

Foto: Fullerton/Fton

WEBBSÄNDNINGAR

Med webbsändningar menas information och program som görs tillgängliga för mottagning via webben vid ett tillfälle, d.v.s. inte tillhandahålls under en längre tid som på en webbplats.

Webbradio och webb-TV

Att sända TV och radio via webben blir allt vanligare och i takt med att datorn och TV:n växer samman kommer webbsändningar få ökad betydelse för som massmedium. De traditionella TV- och radiosändningarna omfattas automatiskt av grundlagsskyddet i yttrandefrihetsgrundlagen. Även sändningar på webben kan omfattas av det automatiska grundlagsskyddet.

Vad menas med webbradio och webb-TV?

Det som skiljer webbradio och webb-TV från traditionella sändningar är att en webbsändning sker på "särskild begäran" av mottagaren. Om en sändning av radio- eller TV-program sker via Internet i;

- direktsändning eller

- som en uppspelning av programmet startas på tider som bestämts av sändaren, omfattas programmet automatiskt av grundlagsskyddet i yttrandefrihetsgrundlagen.

En förutsättning är att sändningen riktas till allmänheten. Att det krävs särskild inloggning eller abonnemang har ingen betydelse så länge som det är möjligt för allmänheten att logga in eller lösa abonnemang. Läs vad som menas med allmänheten på s. 13.

Om man däremot gör video- eller ljudklipp tillgängliga för nedladdning på en webbplats är de inte att betrakta som en grundlagsskyddad sändning. En sådan tjänst *kan* i stället omfattas av reglerna om databaser (se ovan om utgivningsbevis och databasanmälan).

Anmälan

Anmälan om utgivare ska göras för sådana sändningar på webben som omfattas av grundlagsskyddet. Använd blanketten *Anmälan av utgivare för webbsändningar* som kan beställas från verket eller hämtas på webbplatsen www.rtvv.se.

E-post-tidning m.m.

Vad menas med e-posttidning?

Massutskick av e-post (e-post-tidning) som skickas ut till allmänheten kan omfattas av yttrandefrihetsgrundlagens regler om radio-program och får i sådana fall ett automatiskt grundlagsskydd.

E-posttidningar omfattas av grundlagsskydd om

- utskicket är riktat till allmänheten vilket innebär att i princip vemsom helst ska kunna ta del av innehållet (läs vad som menas med allmänheten på s. 13).
- det är samma meddelande som samtidigt skickas ut till allmänheten vilket bl.a. innebär att användarna inte får ha möjlighet att skraddarsy meddelandena och att utskicket ska göras vid ett tillfälle och inte på beställning av mottagarna.

Anmälan

Omfattas utskicket av grundlagsskyddet är man skyldig att anmäla utgivare för e-post-tidningen till Radio- och TV-verket. Använd blanketten *Anmälan av utgivare för webbsändningar* som kan beställas från verket eller hämtas på webbplatsen www.rtvv.se.

Skyldigheter - webbsändningar

Den som sänder webb-TV, webbradio eller gör utskick av s.k. e-post-tidningar har vissa skyldigheter att iaktta.

Spara sändningen

Innehållet i sändningarna (radio- eller TV-programmet, e-postmeddelandet) ska sparas i sex månader efter sändningen.

Yttrandefrihetsgrundlagen bygger på att ingripande mot eventuella yttrandefrihetsbrott endast får ske i efterhand, dvs. efter publiceringen. För att sådana ingripanden ska vara möjliga måste det publicerade materialet sparas så länge som brottet inte är preskriberat, dvs. sex månader. Justitiekanslern har rätt att kräva in dokumentationen.

Utse och anmäla utgivare

Med grundlagsskyddet följer en skyldighet för den som driver verksamheten att tillse att det *alltid* finns en behörig utgivare för verksamheten och att anmäla denne till Radio- och TV-verket. Det betyder alltså att om utgivaren avgår eller blir obehörig, t.ex. satt i personlig konkurs, är den som driver verksamheten som är skyldig att omgående utse och anmäla ny utgivare. Om behörig utgivare inte är utsedd faller dennes ansvar i stället på den som ska utse utgivare.

Foto: First light

UTGIVARE

Utgivaren är den som ensam bär ansvaret för det som publiceras. Varje grundlags-skyddad databas eller webbsändning ska ha en utgivare utsedd och anmäld.

Vem utser utgivare?

Utgivaren utses av den som driver verksamheten med databasen eller sändningen. Med den som driver verksamheten menas innehållsleverantören och inte den som medverkar endast med den tekniska sändningskapaciteten. Vad gäller databaser med utgivningsbevis utses utgivare av den utgivningsbeviset är utställt på.

Den som enligt dessa regler ska utse utgivare är också *skyldig* att utse utgivare.

Utgivare kan vara den som:	
•	är bosatt i Sverige,
•	är myndig,
•	inte är försatt i konkurs och
•	inte har förvaltare (enligt 11 kap 7 § föräldrabalken).

Vem kan vara utgivare?

Utgivaren ska ha befogenhet att ensam bestämma över det som ska publiceras. Den som ska fungera som utgivare ska alltså ha en praktisk möjlighet att granska det som ska publiceras. Även om utgivaren väljer att delegera viss granskning till medarbetare, är det alltid han eller hon som ensam bär ansvaret.

Ställföreträdande utgivare

Utgivaren får utse en eller flera ställföreträdare som kan ersätta utgivaren under kortare perioder då denne inte kan fungera som utgivare, t.ex. vid längre utlandsvisiteter eller sjukfrånvaro. Den som ska vara ställföreträdande utgivare ska uppfylla samma krav som utgivare och vara godkänd av den som driver verksamheten. Dessutom ska utgivaren anmäla ställföreträdande utgivare till Radio- och TV-verket.

För att ansvaret ska gå över till ställföreträdande utgivare krävs att han/hon anges på webbplatsen som tjänstgörande utgivare.

Om utgivarens uppdrag av någon anledning upphör, upphör även uppdraget som ställföreträdare.

Hur upphör utgivarens uppdrag?

Ett uppdrag som utgivare kan återkallas av den som utsett utgivaren. En utgivare kan själv avsäga sig sitt uppdrag. Uppdraget upphör också om utgivaren inte längre kan

vara utgivare. Om en utgivares uppdrag upphör måste ny utgivare utses och anmälas till Radio- och TV-verket.

Hur görs anmälan?

Anmälan görs enklast på blankett som kan beställas från verket eller hämtas på webbplatsen www.rtvv.se.

Foto: First light

ANSVAR

Utgivarens ansvar

Ansvaret som utgivare bär är begränsat till de yttrandefrihetsbrott som finns uppräknade i grundlagen. I denna uppräkning ingår bl.a. hets mot folkgrupp, förtal, uppvigling, olaga våldsskildring, olaga hot, övergrepp i rättssak, offentliggörande av sekretessbelagd handling.

Utgivarens ansvar är ”strikt” på det sättet att han/hon anses ha haft kunskap om allt som har publicerats på webbplatsen eller i en webbsändning. Endast under extrema förhållanden kan utgivaren undgå sitt ansvar.

Ett eventuellt skadeståndsanspråk för ett yttrandefrihetsbrott kan utkrävas av såväl utgivare som den som driver verksamheten.

Ansvar för den som driver verksamheten

Den som driver verksamheten med en grundlagsskyddad webbplats eller webbsändning kan i vissa fall själv få bära utgivaransvaret.

Den som driver verksamheten ansvarar:

- om någon behörig utgivare inte har utsetts,
- om utgivaren är utsedd för skens skull,
- om utgivaren inte har full befogenhet eller
- om uppgifter om utgivare inte anges på webbsidan.

Den som driver verksamheten bär också ansvaret för s.k. ordningsföreskrifter som t.ex. att anmäla utgivare, att spara innehållet och för alla andra skyldigheter som gäller vid sidan av yttrandefrihetsgrundlagen såsom regler om marknadsföring.

Justitiekanslern

Justitiekanslern (JK) är ensam åklagare vid ett eventuellt yttrandefrihetsbrott.

JUSTITIEKANSLERN

Box 2308

103 17 Stockholm

Tfn. 08-405 10 00

Fax. 08-723 03 57

registrator@justitiekanslern.se

www.justitiekanslern.se

För den som känner sig kränkt på nätet

Om man anser sig ha blivit kränkt av något som har publicerats på en grundlagsskyd-

dad webbplats eller i en grundlagsskyddad webbsändning kan man föra talan om *förtal* mot utgivaren. Justitiekanslern är ensam åklagare i yttrandefrihetsmål, men tar endast i undantagsfall upp åtal som handlar om förtal. Det finns möjlighet att driva enskilt åtal.

Radio- och TV-verket har ingen möjlighet att återkalla ett utgivningsbevis eller på annat sätt påverka grundlagsskyddet på grund av vad som har publicerats. Utgivningsbevis kan endast återkallas på formella grunder, läs mer på s. 15.

Foto: Susan Berg

PERSONUPPGIFTER

Att lägga ut personuppgifter på en webbplats som inte är grundlagsskyddad kan strida mot personuppgiftslagen.

Personuppgiftslagen

I personuppgiftslagen anges när och under vilka förutsättningar personuppgifter får behandlas. Med personuppgift avses alla uppgifter, även bilder, varigenom det går att identifiera en fysisk, nu levande, person. Lagen omfattar i princip all behandling som sker med hjälp av datorer av sådana personuppgifter. Huvudregeln är att samtycke krävs från den person vars uppgifter ska behandlas, t.ex. läggas ut på en webbsida.

Grundlagsskyddade medier undantagna

Grundlagsskyddade medier är undantagna från personuppgiftslagen om tillämpningen

av personuppgiftslagen skulle komma i konflikt med grundlagarna. I sådana fall är Datainspektionen förhindrad att ingripa mot publiceringen.

Ansvar för ett offentliggörande av kränkande uppgifter om en person i grundlagsskyddade medier kan i stället göras gällande enligt reglerna om förtal som utgör ett av de s.k. yttrandefrihetsbrotten.

Mer information om personuppgiftslagen finner du på www.datainspektionen.se.

DATAINSPEKTIONEN

Box 8114

104 20 Stockholm

Tfn. 08-657 61 00

Fax. 08-652 86 52

datainspektionen@datainspektionen.se

www.datainspektionen.se

Foto: Susan Berg

UPPHOVS RÄTT

Den som publicerar material på webben bör vara medveten om att i princip all typ av information kan omfattas av upphovsrätten och att det krävs rättighetsinnehavarens tillstånd att publicera materialet. Det gäller oavsett om publiceringen är grundlagsskyddad eller inte.

Information ges i första hand av följande organisationer.

Texter

SFF (Sveriges Författarförbund)

Box 3157

103 63 Stockholm

Tfn. 08-545 132 00

Fax. 08-545 132 10

sff@forfattarforbundet.se

www.forfattarforbundet.se

ALIS (Administration av litterära rättigheter i Sverige)

Gamla Brogatan 23 D

111 20 Stockholm

Tfn. 08-411 98 10

Fax. 08-411 98 20

alis@alis.org

www.alis.org

Musik

STIM (Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå)

Box 27327

102 54 Stockholm

Tfn. 08-783 88 00

Fax. 08-662 62 75

info@stim.se

www.stim.se

SAMI (Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation)

Döbelnsgatan 3

111 40 Stockholm

Tfn. 08-453 34 00

Fax. 08-453 34 40

info@sami.se

www.sami.se

IFPI (International Federation of the Phonographic Industry)

Birger Jarlsgatan 55

Box 1429

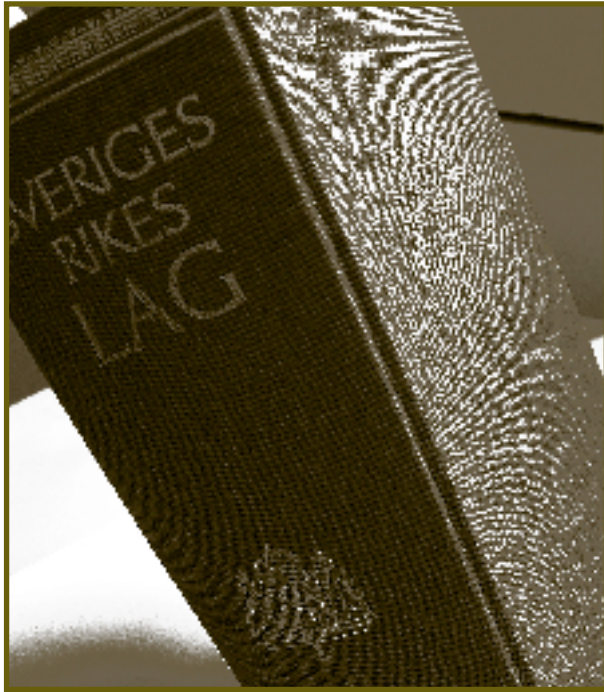
111 84 Stockholm

Tfn. 08-735 97 50

Fax. 08-27 37 45

info@ifpi.se

www.ifpi.se

Foto: Nina Rosenkvist

LAGAR

Webbsändningar, 1 kap. 6 § yttrandefrihetsgrundlagen

6 § Grundlagen är tillämplig på sändningar av radioprogram som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel. Med sådana sändningar av radioprogram avses även tillhandahållande av direktsända och inspelade program ur en databas.

Webbplatser (databaser), 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen [...]

9 § Denna grundlags föreskrifter om radioprogram tillämpas också när en redaktion för en tryckt periodisk skrift eller för radioprogram, ett företag för yrkesmässig framställning av tryckta eller därmed enligt tryckfrihetsförordningen jämställda skrifter eller av tekniska upptagningar eller en nyhetsbyrå med hjälp av elektromagnetiska vågor

1. på särskild begäran tillhandahåller allmänheten information ur en databas, vars innehåll kan ändras endast av den som driver verksamheten, direkt genom överföring eller indirekt genom framställning av en teknisk upptagning, en skrift eller en bild, eller
2. annars, enligt överenskommelser i förväg, tillhandahåller allmänheten information som överförs direkt ur en sådan databas som anges i 1.

Vad som sägs i första stycket gäller också annan som har utgivningsbevis för sådan verksamhet. För att utgivningsbevis skall utfärdas krävs att

- verksamheten är ordnad på det sätt som anges i första stycket och att överföringarna utgår från Sverige,
- behörig utgivare utsetts och åtagit sig uppdraget,
- verksamheten har ett namn som är sådant att det inte finns risk för att det lätt kan förväxlas med namn på en annan verksamhet enligt denna paragraf.

Ett utgivningsbevis gäller för en period av tio år från utfärdandet. Därefter förfaller beviset. Beviset får förnyas, varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden, om det finns förutsättningar att utfärda sådant bevis. Utgivningsbevis får återkallas om förutsättningar att utfärda sådant bevis inte längre finns, om verksamheten inte påbörjats inom sex månader från den dag då utgivningsbeviset utfärdades eller om den som drev verksamheten anmält att den upphört. Om utgivningsbeviset förfaller eller återkallas, tillämpas därefter föreskrifter i lag eller annan författning.

Närmare bestämmelser om utfärdande, förfall, förnyelse och återkallelse av utgivningsbevis meddelas i lag.

Varje databas skall ha ett namn. Närmare

bestämmelser om sådana namn meddelas i lag.

Föreskrifter om straff för den som bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av fjärde eller femte stycket meddelas i lag. Lag (2002:909).

Lag (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden (tillämpningslagen)

3 kapitlet

18 § Bestämmelserna i 12-15 §§ tillämpas också i fråga om sådant tillhandahållande av information som avses i 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Den som bedriver sådan verksamhet skall till Radio- och TV-verket anmäla vilket namn databasen har. Namnet skall innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift. När ett sådant programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända radioprogram också driver verksamhet enligt 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen, skall i stället för vad som anges i 1 § första stycket gälla att

- utgivare skall utses för verksamheten,
- uppgift om vem som är utgivare, och i förekommande fall ställföreträdare, skall antecknas i register hos programföretaget. Lag (2002:911).

19 § Utgivningsbevis för verksamhet enligt 1 kap. 9 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen utfärdas av Radio- och TV-verket på

ansökan av den som bedriver verksamheten.

En ansökan skall innehålla uppgift om databasens namn, vem som bedriver verksamheten, från vilken ort överföringarna utgår och vem som utsetts till utgivare samt, i förekommande fall, ställföreträdare för utgivaren. Namnet skall innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift.

Ansökan skall också innehålla en teknisk beskrivning av verksamheten. Av beskrivningen skall det framgå hur information tillhandahålls allmänheten. Beskrivningen skall ha sådan omfattning att det framgår om verksamheten uppfyller förutsättningarna enligt 1 kap. 9 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen.

Till en ansökan skall fogas bevis att utgivaren uppfyller de behörighetsvillkor som anges i yttrandefrihetsgrundlagen och att utgivaren har åtagit sig uppdraget. Lag (2002:911).

20 § Om en ansökan om utgivningsbevis inte uppfyller vad som föreskrivs i 19 §, skall sökanden föreläggas att inom viss tid avhjälpa bristen. Gör sökanden inte det, får ansökan avvisas. Lag (2002:911).

21 § I god tid innan ett utgivningsbevis förfaller enligt 1 kap. 9 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen skall Radio- och TV-verket till den som bedriver verksamheten sända en påminnelse om att bevisets giltighetstid är begränsad till tio år och att beviset förfaller, om en ansökan om förnyelse av beviset inte har kommit in till myn-

digheten före tioårsperiodens utgång.

Beslut om att ett utgivningsbevis skall anses förfallet vid tioårsperiodens utgång meddelas av Radio- och TV-verket.

En ansökan om förnyelse av ett utgivningsbevis får göras tidigast ett år före och senast på dagen för tioårsperiodens utgång. För en ansökan om förnyelse gäller i övrigt samma bestämmelser som för den första ansökan. Om en ansökan om förnyelse har gjorts i rätt tid, fortsätter beviset att gälla till dess att beslutet med anledning av ansökan har vunnit laga kraft. Lag (2002:911).

22 § Om de förhållanden som avses i 19 § andra-fjärde styckena ändras, skall den som bedriver verksamheten genast anmäla detta till Radio- och TV-verket. Lag (2002:911).

23 § I 1 kap. 9 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen föreskrivs i vilka fall utgivningsbevis får återkallas. Om ett utgivningsbevis inte borde ha utfärdats på grund av risk för förväxling med namn på en annan verksamhet, får beviset dock återkallas endast om det inom sex månader sedan beviset utfärdades visas att ansökan borde ha avslagits på grund av denna risk. Beslut om återkallelse av utgivningsbevis meddelas av Radio- och TV-verket. I ärenden om återkallelse skall den som bedriver verksamheten och utgivaren få tillfälle att yttra sig, om det kan ske. Lag (2002:911).

24 § Beslut av Radio- och TV-verket i ärenden om utgivningsbevis får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Lag (2002:911).

25 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar oriktig uppgift i en ansökan om utgivningsbevis skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Detsamma gäller den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot vad som föreskrivs i 22 § om skyldighet att anmäla ändrade förhållanden.

Justitiekanslern är åklagare i mål om ansvar för sådana brott som avses i första stycket. Lag (2002:911).

26 § I varje sådant tillhandahållande som avses i 1 kap. 9 § första eller andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen skall en uppgift om verksamhetens namn och utgivare och vem som har utsett denne lämnas. Om en ställföreträdare för utgivaren tjänstgör, skall det lämnas en uppgift om vem ställföreträdaren är. Uppgifterna skall vara lättillgängliga, tydliga och anges i anslutning till varandra. Lag (2002:911).

27 § Radio- och TV-verket skall föra register över verksamheter enligt 1 kap. 9 § första och andra styckena yttrandefrihetsgrundlagen. Registret får föras med hjälp av automatiserad behandling. Det får innehålla uppgifter om databasens namn, vem som bedriver verksamheten, från vilken ort överföringarna utgår, vem som utsetts till utgivare och, i förekommande fall, ställföreträdare för utgivaren, en teknisk beskrivning av verksamheten samt tidpunkt för utfärdande och förnyelse av utgivningsbevis.

Lag (2002:911).

28 § Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för utdrag ur register över verksamheter enligt 1 kap. 9 § första och andra styckena yttrandefrihetsgrundlagen. Regeringen får också meddela föreskrifter om ansökningsavgifter i ärenden om utgivningsbevis för verksamhet enligt 1 kap. 9 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Lag (2002:911).

Gemensamma bestämmelser

29 § Utlänningar får på samma villkor som svenska medborgare vara utgivare av radioprogram.

30 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot vad som i detta kapitel föreskrivs om skyldighet att anteckna eller anmäla utgivare skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Detsamma gäller den som bedriver verksamhet med utgivningsbevis enligt 1 kap. 9 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen och som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid behov inte anmäler ny utgivare.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot vad som i detta kapitel föreskrivs om skyldighet att lämna uppgift om ställföreträdare eller att anmäla namn på verksamhet som bedrivs enligt 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen skall dömas till penningböter.

Justitiekanslern är åklagare i mål om ansvar för sådana brott som avses i första och andra styckena. Lag (2002:911).

5 kapitlet

3 § Den som sänder radioprogram till allmänheten skall ombesörja att varje program spelas in. Denna skyldighet gäller också sådana radioprogram som avses i 1 kap. 7 § andra stycket tryckfrihetsförordningen. Inspelningen skall bevaras i minst sex månader från sändningen eller, i fråga om sådant tillhandahållande som avses i 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen, från det att informationen inte längre tillhandahölls. Beträffande överföringar som omfattas av 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen och motsvarande överföringar enligt 1 kap. 7 § andra stycket tryckfrihetsförordningen är det tillräckligt att det dokumenteras vilken information som vid varje tidpunkt tillhandahålls.

Den som här i landet för någon annans räkning bedriver sändningsverksamhet över satellit eller som upplåter satellitkapacitet skall också ombesörja att varje program spelas in och bevaras. Detta gäller dock inte om någon annan skall göra detta enligt första stycket.

Skyldigheten enligt första stycket gäller inte samtidig och oförändrad vidareändring av radioprogram genom trådnät. Lag (2002:911).